

Työelämä- ja tasa-arvovaliokunnalle

Arenen lausunto hallituksen esityksestä eduskunnalle laiksi julkisesta työvoima- ja yrityspalvelusta annetun lain 5 luvun väliaikaisesta muuttamisesta

HE 204/2020 vp

Arenen keskeiset kannat lakiesitykseen:

- Arene kannatta esitettyä lakimuutosta. Korkeakoulututkinnon suorittamisen mahdollistaminen työvoimakoulutuksena on tärkeä muutos, jolla tuetaan koronapandemian vuoksi työttömäksi jääneiden tulevaa työllistymistä.
- Esitetyt rajoitukset kesken jääneen tutkinnon suorittamiseksi loppuun työvoimakoulutuksena ovat liian kireät ja epäjohdonmukaiset. Eri tasoisia tutkintoja tulisi kohdella samalla tavalla.
- Esityksen mukaan lakimuutos on määräaikaisesti voimassa 30.6.2022 saakka. Arene katsoo, että työmarkkinoiden kasvavan korkeakoulutettuihin kohdistuvan kysynnän vuoksi lakimuutoksen tulisi olla pysyvä.

Ammattikorkeakoulujen rehtorineuvosto Arene ry kannattaa esitettyä lakimuutosta ja sen tavoitteita. Esityksessä ehdotetaan muuttavaksi julkisesta työvoima- ja yrityspalvelusta annettua lakia väliaikaisesti siten, että työvoimakoulutuksena voitaisiin hankkia nykyisen lisäksi korkeakoulututkintoon johtavia opintoja. Esitys on tarpeellinen tilanteessa, jo koronapandemia on merkittävästi vaikuttanut työllisyystilanteeseen ja avoimien työpaikkojen määrään. Heikentyneen työllisyyden oloissa on järkevää painostaa työttömäksi jääneiden henkilöiden osaamistason nostoon.

Työ- ja elinkeinoministeriön tekemän selvityksen mukaan vuonna 2017 tehty kokeilu korkeakoulututkintojen järjestämisestä työvoimakoulutuksena oli tehokas keino vastata alueelliseen työvoimapulaan ja toisaalta kouluttaa tehokkaasti työttömiä korkeakoulututkintoon. Erityisesti yritysten kanssa yhteistyössä järjestetyt rekrytointikoulutukset ovat osoittautuneet toimiviksi konsepteiksi toteuttaa korkeakoulututkintoon johtavia työvoimakoulutuksia. Arene toivoo, että ELY-keskukset käyttävät aktiivisesti hyödyksi lakiesityksellä annettua mahdollisuutta korkeakoulututkintoon johtavien työvoimakoulutusten järjestämiseen.

Työvoimakoulutukseen kelvoisten henkilöiden rajaus

Lakiesityksessä esitetty rajaus, jonka mukaan korkeakoulututkintoon johtavaan työvoimakoulutukseen voidaan hyväksyä vain korkeakoulututkinnon aikaisemmin keskeyttäneet työttömät, opistoasteen tutkinnon tai vastaavan tasoisien ulkomailta suoritetun tutkinnon suorittaneet työttömät tai työttömät, jotka aiemmin suoritetun tutkinnon perusteella voivat suorittaa tutkinnon alle kahdessa vuodessa.

Lakiesityksen 4 § 3 momentissa on määritelty rajoitukset, joiden perusteella työtön voidaan katsoa soveltuvaksi suorittamaan keskeytyneet korkeakoulututkinnot loppuun työvoimakoulutuksessa.

Rajoitukset perustuvat siihen, kuinka paljon työttömällä on jäljellä opintoja tutkinnon loppuun saattamiseksi ja raja vaihtelee sen mukaan, minkä tasoinen tutkinto on kyseessä.

Arene katsoo, että esitetty rajaus on kohtuuttoman tiukka eikä noudata aidosti tutkintojen todellisia laajuuksia. Esimerkiksi yliopistoissa suoritettavat alemmat korkeakoulututkinnot ovat laajuudeltaan yleensä 180 opintopistettä, joka vastaa 3 vuoden opintoja. Toisaalta saman tasoinen ammattikorkeakoulututkinto voi vaihdella laajuudeltaan 210–270 opintopistettä eli 3,5–4,5 vuoden opintoja. Pisimmät ammattikorkeakoulututkinnot ovat laajuudeltaan siis lähes yhtä pitkiä kuin yliopistoissa suoritettavat alemman ja ylemmän korkeakoulututkinnon yhdistelmät.

Korkeakoulututkintoon johtavaan työvoimakoulutukseen soveltuuden arvioinnissa tulisikin käyttää tutkintotasokohtaista rajojen sijaan yhtenäistä rajaa kaikissa korkeakoulututkinoissa. Tämä tarkoitaisi, että työvoimakoulutukseen hakevalla työttömällä tulisi olla maksimissaan kahden vuoden opinnot jäljellä tutkintokoulutusta. Näin rajaus olisi yhtenevä myös työttömyysetuudella omaehoitosten opiskeleen maksimipituuden kanssa.

Lain voimassaolo

Esityksen mukaan lakimuutos olisi voimassa 30.6.2022 saakka. Työmarkkinoiden muutos ja tavoite osaamistason nostosta edellyttäväät, että korkeakoulutettujen määrää tulee kasvattaa nykyisestä nuorissa ikäluokissa. Tarve osaajien uudelleenkouluttamiseen ja opinnot kesken jättäneiden opintojen loppuun saattamiseen on myös kasvussa. Tämän vuoksi esitetty lakimuutos tulisi säätää pysyvästi lakimuutoksena. Tätä suosittelee myös työ- ja elinkeinoministeriön selvitys, joka selvitti vuonna 2017 järjestettyjen korkeakoulutukseen johtavien työvoimakoulutusten tuloksia.

Ammattikorkeakoulujen rehtorineuvosto Arene ry

Mervi Vidgrén
puheenjohtaja

Petri Lempinen
toiminnanjohtaja